

Bakom fasaden i det rika

Mausoleet efter Förenade arabemiratens förre härskare, shejk Zayed bin Sultan Al Nahyan.

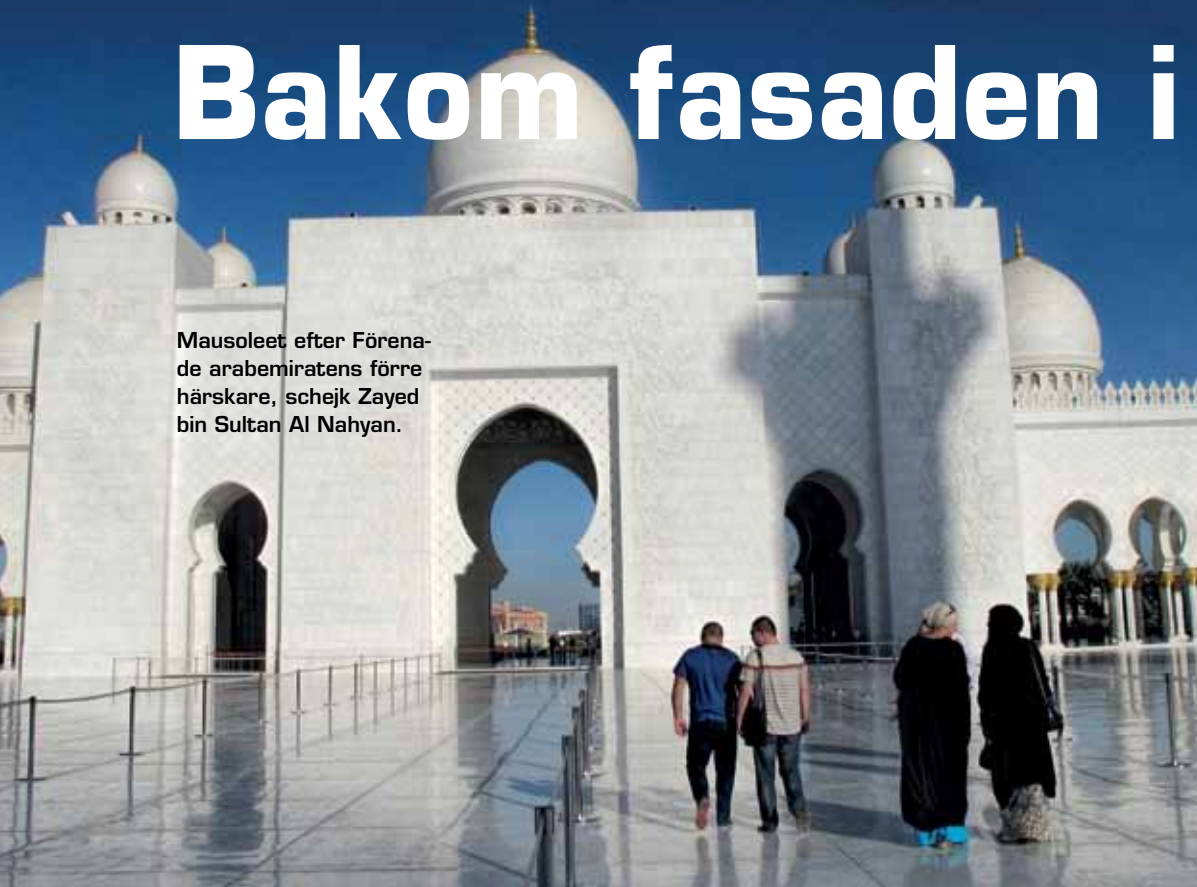

FOTO: BITTE HAMMARGREN

Förenade arabemiraten drar till sig prestigeprojekt som påkostade filialer till Louvren och Guggenheimmuseet och här ska "World Expo 2020" hållas. Det är också ett land där oppositionella sätts i hemliga häkten innan de döms till långa fängelsestraff. Många av dem vittnar om tortyr.

Text: Bitte Hammargren

Nyårsnatten mot år 2014 exploderade himlen över Dubai. En halv miljon fyrverkerier sköts upp från världens högsta byggnad, Burj Khalifa, under årets sex första minuter.

Därmed kunde Dubai, ett av sju emirat i Förenade arabemiraten, än en gång skriva in sig i Guinness Rekordbok. De styrande älskar det. Det är mycket som glittrar i Dubai och grannemiratet Abu Dhabi, där federationens regering ligger.

Dubai, beroende av handel och turism, ska år 2020 vara värd för världsutställningen, World Expo 2020. De migrantarbetare som bygger dessa prestigeprojekt får varken organisera sig fackligt eller strejka. De som protesterar riskerar att straffas hårt och deporteras.

Förenade arabemiraten, eller UAE som landet kallas efter den engelska för-

kortningen, har också en annan baksida: här tystas även inhemska regimkritiker. När folken i Nordafrika gjorde revolt mot sina despoter vintern år 2011, inleddes protester även i Arabiska halvöns monarkier. Upproren i grannlandet Bahrain och i Jemen gjorde de styrande nervösa. Det var dock omvälvningen i Egypten som blev det stora skrämnskottet. Om president Hosni Mubarak kunde falla efter 18 dagars protester i arabvärldens folkrikaste land, då kunde vad som helst hända i en så ung stat som UAE.

– Systemet här är bräckligt, säger regimkritiker som jag träffar i all hemlighet i Dubai.

Männen framför mig vill framför allt berätta om hur den inhemska oppositionen tystats med brutala metoder i UAE. Regimkritikerna i landet består framför allt av Islah-rörelsen, en gammal islamistisk rörelse verksam med socialt arbete, som uppstod här på 1930-talet.

»Innan vi sätter oss vid ett kafébord har de noga försäkrat sig om att ingen säkerhetspolis skuggat

OSS.«

Av tradition har Islah, vilket betyder reform, varit väl integrerat i de små shejkdomen som 1971–72 gick samman i en federation. De styrande i landet bränmärker Islah som en del av Muslimska brödraskapet. De oppositionella i UAE hävdar dock att Islah har många olika influenser och fanns här långt innan det kom några egyptiska "bröder" till Golfstaterna på 1950-talet.

Varken diplomater eller journalister får träffa förföljda medlemmar i Islah-rörelsen. Mina kontaktpersoner kan inte heller framträda med namn. Innan vi sätter oss vid ett kafébord har de noga försäkrat sig om att ingen säkerhetspolis skuggat oss.

När emiraten i UAE blev självständiga från brittiskt styre 1971 inrättades en nationalförsamling där ledamöterna utnämndes av härskarna. Mandaten fördelades efter emiratens storlek och rikedom, varför Abu Dhabi dominerade. 2006 utlovades att hälften av de 40 ledamöterna skulle väljas.

– Det var dock bara 6 500 personer som fick rösträtt. Statens säkerhetstjänst avgjorde vem som fick rösträtt, säger männen på kaféet.

Inför valet i UAE hösten 2011 ökades antalet röstberättigade till knappt 130 000, varav nästan hälften var kvinnor.

–Säkerhetstjänsten såg till att de som fick rösträtt var politiskt likgiltiga, hävdar trion framför mig på kaféet.

I all diskretion skickade 133 intellektuella en petition till statsöverhuvudet, shejk Khalifa, med krav på allmän rösträtt vid valet och att nationalförsamlingen skulle få lagstiftande makt och inte bara vara ett rådgivande organ till de styrande. Till allas överraskning publicerades petitionen i en lokal tidning. När namnen på de 133 offentliggjordes, slog det ned som en bomb i samhället. 94 av undertecknarna anklagades för att ha läckt information till tidningen.

– Medierna i Arabemiraten är inte fria. Ingen tidning publicerar sådant material utan att få godkännande högt upp, säger de oppositionella männen.

I april 2012 fängslades först fem undertecknare av petitionen.

– Ingen av dem är islamist. De anklagades för att ha förolämpat UAE:s ledare

turistlandet

och för att ha gått Irans ärenden, vilket är nonsens, anser männen.

De fem dömdes till två-tre års fängelse, vilket fick internationella människorättsorganisationer att protestera. I samma veva pressades klanledare att underteckna en lojalitetsförklaring till statschefen. De som vägrade skriva under stöddes av Islahrörelsen.

Trots att de fem senare benådades upptäckte en av de frisläppta att han fanns kvar i straffregistret. Sju andra regimkritiker berövades samtidigt sina medborgarskap. De går under namnet UAE7.

– Man tog pass, körkort och rätten att idka näringsverksamhet från UAE7. ”Ni är utlänningar här”, hette det, berättar männen på kaféet.

Fakta/UAE

Förenade arabemiraten, UAE, har cirka 8,5 miljoner invånare men av dem är bara cirka en miljon medborgare. Federationen består av sju emirat, där makten går i arv: Abu Dhabi, Dubai, Ajman, Sharjah, Fujairah, Ras al-Khaima och Um al-Quwain. Statschefen hör alltid till ätten Nahyan från Abu Dhabi, medan premiärministern och vice presidenten alltid är från ätten Maktoum i Dubai. Abu Dhabi har störst oljetillgångar. Trots en mångårig tvist med Iran om tre öar i det viktiga Hormuzsundet har Dubai omfattande handel med Iran. 2008-2012 var oljerika Förenade Arabemiraten världens nionde största vapenköpare, enligt Sipri.

Förenade Arabemiraten köpte åren 2000-2012 svensk krigsmateriel för sammanlagt två miljarder kronor, enligt Svenska Freds. I köpen ingick radarsystem, luftvärnssystemet Robot 70 och den förarlösa helikoptern Skeldar, samtliga tillverkade av Saab, som har kontor i Abu Dhabi. UAE arrangerar regelbundet stora vapenmässor.

Rättegångarna i landet mot oppositionella har fortsatt i början av året och nya fängelsedomar har utdömts. Mer information på www.amnesty.org

En av de sju var Ahmed bin Ghaith al-Suwaidi, politisk aktivist och akademiker. Han försvann i ett hemligt häkte i elva månader. När han dök upp i rätten var han en skugga av sitt forna jag. I domstolen uppgav han att säkerhetstjänsten hade hotat att mörda både honom själv och hans familj om han inte tog tillbaka sin försäkran om oskuld. Trion på kaféet säger att Suwaidi berövades alla id-handlingar och att hans bankkonto och livförsäkring raderades:

– Alla bevis på att han haft dessa handlingar utplånades. Det är som en amerikansk rysare. Situationen blev svåruthärdlig för familjen. De hade svårt att klara sin försörjning.

Detta fick människorättsadvokaten Dr Mohammed al-Roken att reagera. Han invände att människor berövats sina medborgarskap på olagliga grunder.

Sommaren 2012, när Mohammed Mursi från Muslimska brödraskapet hade segrat i det egyptiska presidentvalet, förklarade riksåklagaren i UAE att en sammansvärjning hade avslöjats i landet. 94 föregivna kuppmedlemmar, kallade UAE94, påstods ha planerat att störta regeringen. Merparten, kanske 90 procent, var medlemmar i Islah.

Samtidigt gjorde säkerhetstjänsten framstötter hos enskilda individer för att förmå dem att bli angivare. Under arresteringsvågen sommaren 2012 kom meddelanden om nya gripna varje dag, säger trion över sina cappucinokoppar.

– Vi vet fortfarande inte var dessa hemliga fångelser ligger, säger de.

Några av de fängslade misstänker att de hade drogats med starka mediciner. Misshandeln skilde sig dock från person till person, berättar männen:

– En av de åtalade, en pensionerad domare, framträdde i rätten och sade att han hängts upp i fotknölnarna innan han blev slagen och fick sina naglar utdragna. Tortyren fick hans ben att svullna. De blev som elefantben.

–Värmen och lufkonditioneringen regleras utanför cellerna i dessa hemliga fångelser. Ibland kyls isoleringscellerna ned så att de blir som kylskåp. Då får fångarna inte behålla gångkläderna eller filter för att skylla sig, utan tvingas ligga i bara underkläder.

Högsta domstolen i Abu Dhabi dömde i juli 2013 56 personer, däribland två människorättsadvokater – Mohammed al-Roken och Mohammed al-Mansoori – till tio års fängelse. Ytterligare åtta personer dömdes i sin frånvaro till femton års fängelse, medan fem åtalade fick sju års fängelse. 25 personer frikändes, däribland alla kvinnor bland totalt 94 åtalade.

Domarna har förstört den tunna väv som samhällskontraktet är skrivet på, säger regimkritikerna. Familjebanden är starka och familjerna stora. Bakom varje dömd finns en stor släkt, ibland på uppåt 500 personer. Alla dessa känner sig berörda.

På ett annat kafé i Dubai möter jag statsvetaren Abdulkhaleq Abdalla som står nära den officiella linjen. Hans kommentar till domarna mot regimkritikerna är korthuggen:

– De bröt mot lagen. Det är förbjudet att driva politik via en organisation här men däremot kan man vara aktiv som enskild. Man kan tycka bra eller illa om lagarna men de bröt mot dem. ■

»De bröt mot lagen. Det är förbjudet att driva politik via en organisation här.«

Mohammed al-Roken är människorättsförsvarare och mångårig medlem i Amnesty International. Han var tidigare ordförande i Juristförbundet i Förenade arabemiraten.

FOTO: PRIVAT/AM